

OPINIE

EUTHANASIE MOET KUNNEN VOOR WIE HET WIL

Op het puin van de struisvogelpolitiek

08 JANUARI 2015 | Gwendolyn Rutten

Ondraaglijk psychisch lijden dat uitmondt in een vraag naar euthanasie is een boodschap is die we niet altijd willen horen – ook niet als zorgverstreker, schrijft **Gwendolyn Rutten**. Maar in een rechtsstaat is het essentieel om ook in moeilijke vraagstukken respect te hebben voor de wet.

Het Forensisch Psychiatrisch Centrum in Gent: 'Een eerste stap voor betere internering en psychiatrische zorg.' Fred Debrock

Wie? Voorzitter van Open VLD.

Wat? Net zoals euthanasie geen nooduitgang voor falende zorg mag zijn, kan je falende zorg niet inroepen om de euthanasiewet uit te hollen

Oef! We zijn gered. Op het nippertje vermijdt ons land imagoschade en verhoeden we dat internationale televisiezenders in Turnhout neerstrijken om de losgeslagen Belgische ethiek aan te klagen. Oef, bovendien, omdat de zaak opgelost lijkt. Gidsland Nederland is terug en verlost ons (misschien) van het kwaad. De gewetens zijn gesust. Niemand zal volgend weekend slecht moeten slapen omdat we de doodstraf-op-verzoek vermeden hebben. Oef, tot slot, omdat de politiek eindelijk lijkt te beseffen dat de schandvlek van zorg voor geïnterneerden die ons al 30 jaar ontsiert, in zes maanden tijd zal worden opgelost. Eind goed, al goed?

Niets is minder waar. De ontwikkelingen in de zaak-Van den Bleeken roepen meer vragen op dan antwoorden. Vragen die, als we niet opletten, meer op de helling zetten dan we op het eerste gezicht beseffen. Zo is het bijzonder onethisch om de euthanasiewet uit te hollen en in te zetten als nooduitgang voor falende zorg, schreef Ignaas Devisch in deze krant (*DS 7 januari*). Dat klopt. Maar het is evenzeer onethisch om een terecht debat over falende zorg te gebruiken als uitholling van onze euthanasiewet.

Ongemakkelijke waarheid

De euthanasiewet voorziet vandaag de mogelijkheid tot euthanasie in geval van ondraaglijk psychisch lijden. Tegen die passage in de euthanasiewet was al bij de totstandkoming erg veel weerstand. Toch is het belangrijk om die mogelijkheid – want bij euthanasie kan het nooit om een verplichting gaan – te behouden. Ook nu ze onder druk staat. We moeten onder ogen durven zien dat ook mensen met psychiatrische aandoeningen op een bepaald moment uitbehandeld kunnen zijn. Het is een ongemakkelijke waarheid waar we niet graag mee geconfronteerd worden. Maar het is de realiteit. En hoed af voor diegenen die zich over hen ontfermen.

Veel makkelijker is het om de ogen toe te knijpen en vervolgens verongelijkte vraagtekens te plaatsen bij het falen van de zorg of het hoge aantal zelfdodingen in ons land. Begrijp mij niet verkeerd: ja, België faalt wel degelijk op het vlak van internering en psychiatrische zorg. Dat hebben we gelukkig eindelijk ook erkend.

Precies om die reden heeft de federale regering met succes alle inspanningen gedaan om het Forensisch Psychiatrisch Centrum in Gent te openen. Met de hulp van de – Nederlandse – private sector trouwens, tot spijt van wie het benijdt.

Het is een eerste stap, maar het is uiteraard nog lang niet voldoende. De inhaalbeweging die voor ons ligt, ruimt het puin van 30 jaar struisvogelpolitiek. Er is veel meer onderzoek en hulpverlening nodig. Ook in Vlaanderen is er trouwens werk aan de winkel: de (federale) instellingen puilen uit van mensen die er niet thuishoren, maar die aangepaste psychiatrische (gemeenschaps)zorg nodig hebben. Ook hier biedt het vooruitzicht van eenzelfde federale en Vlaamse coalitie hoop op beterschap in plaats van institutioneel gekissebis.

Zelfbeschikking

Maar zelfs indien we er wél in slagen om menswaardige zorg aan te bieden, zullen er nog mensen – ook criminele mensen – zijn die ondraaglijk en ongeneeslijk psychisch lijden. Die mensen hebben – omdat ze mens zijn – recht op zelfbeschikking en, krachtens de wet, op euthanasie. Dat element is voor mij de essentie van deze discussie. Zeker in het geval van gedetineerden of geïnterneerden is de vraag naar euthanasie een moeilijke vraag, maar ze is niet onmogelijk. Van den Bleeken is niet de eerste die ‘in detentie of internering’ euthanasie vraagt en hij zal zeker niet de laatste zijn.

Onderzoek van dokter Lieve Thienpont en anderen leert dat we onze ogen niet kunnen sluiten voor dit ‘onaf verhaal’. Ann Callebert beschrijft in haar moedig werk dat ondraaglijk psychisch lijden dat uitmondt in een vraag naar euthanasie, vaak gewoon een boodschap is die we – ook als zorgverstrekker – niet willen horen. En al helemaal niet in een sterk gemediatiseerde zaak met tal van nevenvraagstukken zoals de zaak-Van den Bleeken.

Maar in een rechtsstaat is het essentieel om ook in moeilijke vraagstukken respect te hebben voor de wet. Die gaat uit van een aantal basisprincipes die niet onderuit mogen worden gehaald vanwege perceptie, mediadruk of internationale verslaggevers, die vaak handelen binnen een religieus getint begrippenkader. Net zomin kan of mag het aan de politiek zijn om te oordelen of het ondraaglijk psychisch lijden ongeneeslijk is, evenmin of alle geneeswijzen zijn uitgeput met respect voor de vraag van de patiënt. Zijn ze dat immers ooit? Laat staan of de euthanasie geoorloofd

of gewenst is. Het moeten artsen zijn die bepalen wat *the point of no return* is. Het is de mens in kwestie die over het eigen lot beschikt. De toekomst zal uitwijzen of Van den Bleeken zijn verzoek herhaalt. We hebben ons tijd gekocht, maar geen aflaat. Want ongemakkelijke waarheden duiken vroeg of laat weer op.

Gwendolyn Rutten

We moeten onder ogen durven zien dat ook mensen met psychiatrische aandoeningen op een bepaald moment uitbehandeld kunnen zijn

Meer?

Lees de volledige krant digitaal. (<http://www.standaard.be/plus/ochtend>)